

Dinneen, P.S. (Patrick Stephen)
An tobar draoidheachta

PB
1399
D5T6
1904

From the Library
of
PÁDRAIG Ó BROIN

DRÁMANNA BUNADASAÇA.—I.

AN TOBAR DRAOIÖEACËTA;

DRÁMA

leir an

ACAIR PÁDRAIS UA DUINNÍN.

AN DARA N-EAGAR,

AGUS

MÍNIUGAÖ FAIRPINGS LEIR.

AN N-A CUP AMAC

DO

CONNRAÖ NA GAELIGE,

1 mBAILE ACËA CLIAË.

1904.

sé pingne.

AN TOBAR DRACIOIDEACHTA;

DRÁMA

leir an

ÁDAIR PÁDRAIG UA DUINNÍN.

AN DARA n-easair,

asur

míniúgao faipping leir.

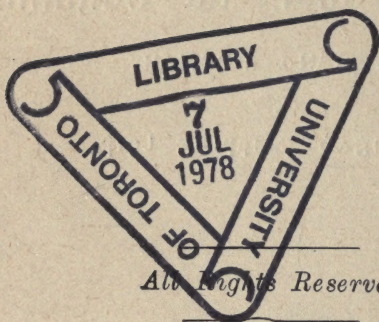
Ar n-a cúil amac

do

Comrad na Gaeilge,

1 mbaile áda Clia.

1904.

PB
1399
D5 T6
1904

All Rights Reserved.

PREFACE.

THE "good people," or fairies—the terms are often indiscriminately used—are still living realities to not a few persons in Ireland. A few years ago, in the county of Waterford, I met a blind man, who was firmly convinced that his blindness had been brought about by a fairy woman, robed in white, who rushed past him, and eyed him with angry looks, in the gloaming. In the county of Galway, recently, a woman told me she believed that the "good people" had snatched away her son, who had died in the flower of youth. Such cases as these are, however, exceptional. The time is past when tales of the "good people," their freaks and revenges, half believed in, half doubted, formed the staple of fireside conversation. That much of poetry, of imaginativeness, of the realization of the unmaterial and the unseen has vanished, as these half-beliefs faded, there can be little doubt. The Irish language was their only true exponent, and once they were grafted on the English tongue, the traditional lore became broken, and the legends corrupted, and writers in English, who have endeavoured to describe this native mythology and its hold on the people, have at best but produced a ridiculous and revolting travesty. I cannot dwell here on the relations of such beliefs to Supernatural Faith, but would refer the reader to some interesting pages in Father O'Reilly's "Trusty Vehicle of the Faith of the Gael" (*pp.* 31-35).

ᵂᵃᵂᵂᵂᵂᵂᵂ ᵂᵃ ᵂᵂᵂᵂᵂᵂ.

ΔΗ ΤΟΒΑΡ ΎΔΑΟΙΎΘΕΑΨΤΑ.

DRAMATIS PERSONÆ.

οομναιι ταιι, . . .	πιοβαιρε αι τοις α ετοα.
ειβλιν, . . .	θεαν φειμεορα.
νυαλα, . . .	ινγεαν ειβλιν.
τομας βρεαδ, . . .	βοταε παροβη.
σεαζαν φιατοαη, . . .	φιλε.
νορα, . . .	καλιν αιμριε.

βροκαν (φιπεανν)	. . .	} ταιοιη μαιτε.
κιςτε (βαινεανν)	. . .	
βυνσα (φιπεανν)	. . .	
μαιη (βαινεανν)	. . .	

Συαζ τορ ηα ταιοιη μαιτε.

ΑΙΤ: Σεαν-τοβαρ ι Συαβ λυαερα ι ηζαρ το εις
ειβλιν.

AN TOBAR DRACHTHEACTA.

(Tamall beag ón tobair teagmair bROCÁIN iR CISTE le ceile, agus pluas do daoine maite beaga na dtéannta).

bROCÁIN—

Éanga i ndear ó nead an íolair,
Té minte péirde té pléibte iR corraí,
As tioro san rtaon le daonnaib gurmar,
Glac mo lám go páin a Ciste.

CISTE—

As reo mo lám, a bROCÁIN oini,
Éanga ar pán ó Ráe na gCoinne
Mar ar báruigeaó gárda neime,
Le cleasaib fill iR inleact duine.

(*Intrant búnsa agus máine agus pluas do daoine maite beaga 'na bfochair.*)

bÚNSA—

Míre búna ponn sac áruir,
Ó béal na Sionann san moille do éanga,
Ní raib fear ná bean im' óil-re,
Glac mo lám iR páirc a Máine.

mÁINE—

Dé beata cúgáinn a búna gnáthmair,
Éanga péin ó gaoite an Cáitáinn,
Mar a ngéimio éin go blácmair,
I' gaoe dá mbogaó ar coallair áirde.

An Tobair Dhaoidheácta. 7

(Gluairt a gceathair cum an tobair le n-a rluaḡ cuimheácta,
aḡ canaḡ mar leanaḡ.)

Ní'l aḡt rluaḡ na ḡcuairt 'nar bpoḡair,
Ní bfuil cumá ná cúram orainn,
Ḣan tpoirt ḡan bpuigean ḡan tóit ḡan doḡma,
Ḣluaiream féin fá d'éin an tobair.

(Stadairt a gceathair timcheall ar an tobair le na rluaigib
aḡur canairt mar leanaḡ.)

Uirce ḡeal mar d'at na ḡréine,
Uirce fuar ḡaḡ uair don lae ḡil,
Uirce fíor ḡan t'rib ḡan éirliḡ,
Uirce ponnmar fuinneamail éarcait.

Uirce b'riogmar poillreáḡ aerḡa,
Uirce piteann 'na tuitib le céile,
Uirce ḡlan ḡan mearcaḡ i n-aon-ḡor,
Uirce tinn don élaḡaire daonna.

Uirce raḡtar ó mullaḡaib rleibte,
Uirce fiontaḡ binn-ḡuit péaplaḡ,
Uirce neartaḡ le ceataib ó néalaib,
Uirce caiteireáḡ taḡacaḡ réanmar.

Uirce tóḡfar b'ron de céartaib,
Uirce millirḡ luḡt ḡliogair ip éitig,
Uirce rcaipfear na rcamail a h'éirinn,
Uirce calma abairḡ-ḡlan éaḡtaḡ.

(Luigir a gceathair ar pinnce aḡur na rluaighe t'a b'aire;
S'inneann ceann dor na daoinib beaḡa ceol dóib; taréir par
pinnce cluintear ḡuḡ t'omhail aḡ a'mrán tó féin ip é aḡ
d'éanaim fá d'éin an tobair).

BROCÁN—Ainíghim an gúc daonna, tá daoine éigin cúgaimn.

CISTE—Ní miontaoibh iad an treibh daonna, is minic do rinneadair feall oim-ra.

búnsá—Teicimír uatha go taraid.

máine—Ní mire beir ar deiread ar don-trligiú.

(Níto a gceatáir le n-a fluaigtiú ó maóarc go lán-meair.)

(*Intrat domhnall dall.*)

DOMHNALL DALL—(as cuairte le n-a máire)—
Is dóig liom gur éala binn-gúc na n-daoined máite.
Braitaim gur seárr uaim anoir an tobair, riú iad na
cloca díreac mar a bíodair fad ó foim. Is maí an
cuimne ba ceart dam a beir asam oíca. Fairíor
craíote is annro do dallad mé. Aét na daoine
maite—ní ceart milleán do beir oíca. Is rinn
féin fá deara ar doirimearc. (Suidéann ríor is
cornuigeann ar ceol do feinm.)

(*Taíréir tamail ptaoann fé asur doirí.*)

Cao é an máitear beir annro as caiteam an lae
san bpiú. Ní dóig go doircead doinne annro go lá
an éinnair. Tá corlad nó thaoibheadt éigin ar an
mball ro (ainíghéar coirceim) 'fead tácar cúgaimn.

(*Intrat eiblin le canna cum uirce do bpeir a baile.*)

Maire dé do beata is pláinte asur is mod o'éirgír.
Cionnar atá ríad uile 'ran mbaile?

eiðlín—Aithiú, an é seo Domhnall Dall? Máire a Domhnall, cad é an rceál aḡat-ra é? An bfuilir i bpaḡ annro?

Domhnall—Océon máire aḡur ir mire atá! cia hí seo aḡ caint liom? Aithiú b'féidir gur tura eiðlín, bean an feirmeóra ro tuar. Ir dóig liom go n-aicn-eócainn do ḡut. An tú anoir dá ríub?

eiðlín—Ir mire an bean céadna; nac maic an cuimne atá aḡat?

Domhnall—Tá ruar le deic mbliadna rícead anoir ó éuala do ḡut. Úir io ḡearra-cáile óḡ an uair rin aḡur ir iomda cori do cuir an raḡal de ó roin.

eiðlín—Máire, mo érairdeact, ir iomda! táim pórtá anoir le trí bliadna rícead aḡur b'gearra dam náir rnairdeact maic le fear mé, océon ó!

Domhnall—Nac ruine deap macánta é Éamonn, t'fear? Sin í an teirt do-éuala maic aip aip don trliḡir.

eiðlín—Mo léir, máire rin é a ainim! Ní maib rocal eadpáinn maic ó ceagmúigeamar le céile, ir ní dóig go mberó coróce. Ir é Éamonn roḡa na bfeap a Domhnall, mo ḡperóin éiríde é.

Domhnall—Aḡur cad é an mio-aḡ atá oir mar rin? Ná fuil tpeo ir plaect oir ir ḡac níð dá feabap? Sin é mar atá an rceál do réir ḡac don tuairpe.

eiðlín—Máire leis dam réiríð a Domhnall leo tpeo ir leo plaect; cad é an maicéap an raḡal

'nuair atá mo éiríde b'urte ir mo mbeair naé mór
rcairte ar mo ceann?

DOMHNALL—Cao mar gheall air, airmú? Innir
dam-ra é, ní baogal duit?

EIBLÍN—Mo éireac, máire, ir ró-beag an maitear
dam é d'innrint duit-re na d'aoinne eile, agus ir
maic an bail oir ná fuil clann agus.

DOMHNALL—'Sead b'féarr liom go mbead. Acé
b'féoiri gurab iad an clann atá ag cur oir?

EIBLÍN—Ologón, mo brón, máire, a Domhnall, tá
mo éiríde cráirte aca ó máirín go hoirde, acé ir
meara dam nuata ná an cur eile go léir.

DOMHNALL—An í rin an ceann ir rine aca?

EIBLÍN—Ir í ceana, máire, ir dá ttagad ciall le
coir na haoire di—

DOMHNALL—Nac miter di rin beir ag pórad anoir
ir an teac d'fágáil fút féin?

EIBLÍN—

pórad! pórad!

Mo érad ir mo rcóllad!

Ir mo éireac brónac!

Ir oir an nócar

Tá ar tí í pórad,

Má fagann mo rtorac,

Ir dealg dam-ra

Tre lár mo órólann.

DOMHNALL—Agur an mite fíarraige cia hé féin?

EIBLÍN—Gaise fuar folam aereac san rác, san
bail; réice reatad, rinneac, botánac; rnatáire ólac,

im̃iṛṛeac̃; reairte oíom̃aoim, oíoc̃-ḡnóṛac̃, beag-
maíteapaṛ; bomair̃e bhuig̃eanaṛ, ac̃p̃annaṛ, ac̃m̃u-
p̃ánaṛ, aic̃iṛeac̃; callair̃e callóir̃eac̃, enáim̃eac̃;
duanaire oíoc̃-lab̃raṛ, oit̃c̃céillir̃e, ḡan feoir̃ling
'na ppap̃án ná b̃reit̃ aige ar̃ reill̃ing ḡo deó, aḡur
ḡan ponn aip̃ doñ c̃p̃ic̃ do d̃éanaṁ ac̃t̃ b̃eit̃ aḡ ceapaṛ
p̃ann aḡur aḡ d̃éanaṁ op̃áir̃e do m̃náib̃ ip̃ oá meallaṛ
ip̃ oá b̃reallaṛ ón t̃reac̃t̃m̃ain ḡo céile.

Dom̃nall—Cia hé féin ip̃ oíig̃?

Eib̃lín—Seag̃án p̃iaṁ̃aṁ a ḡlaṛoṛaṛo p̃iaṛ aip̃;
ḡp̃áin mo c̃léib̃ ip̃ mo p̃eap̃t̃ aip̃, tá ceann m'ing̃ine
iontaig̃te aḡ a duanaireac̃t̃.

Dom̃nall—Ó 'reac̃, o'air̃ig̃ear t̃p̃áct̃ ar̃ Seag̃án
p̃iaṁ̃aṁ; im̃ bara tá an p̃ilir̃eac̃t̃ ḡo blaṛta aige cib̃é
p̃eac̃al é.

Eib̃lín—Ciac̃ ip̃ c̃neac̃ ar̃ a c̃uir̃o p̃ilir̃eac̃ta, an
p̃uir̃oín p̃uapaṛ, anac̃paṛ, an p̃olair̃e t̃ap̃eair̃neac̃, m̃i-
c̃eac̃oṛaṛ.

Dom̃nall—Iṛ oíe an c̃áil ac̃á aip̃ do p̃éir̃ ḡac̃
tuair̃iṛce, ac̃t̃ b'p̃éir̃oip̃ naṛ p̃uair̃te oí p̃eap̃ ní b'p̃eápp̃
o'p̃aḡb̃áil.

Eib̃lín—

Aip̃iú mo c̃p̃áir̃oṛeac̃t̃,
ip̃ aici ac̃á p̃é
le p̃aḡb̃áil i mb̃ápaṛ
p̃eap̃ b̃reáḡ ḡp̃áṛm̃air̃,
p̃uinte p̃áṛta,
ip̃ lán an m̃ála
O'air̃ig̃eac̃o b̃reáḡ aige.

DOMHNALL—A gúir cia hé an fear sin?

EIBLÍN—Tomár b'head, máire, feirméidir láidir
bunaóaraí, ciallmair, maíomar, deas-múinte—

DOMHNALL—O 'reab go deimhin, bí aithe máit
agam ar a dtair, Páip ná Tórnaiige; a gúir an bfuil
Tomár daíamail?

EIBLÍN—Tá, máire, pé daíamail a dóctair. Tá
pé cneap-geat, cumaraí, clirte, céim-maoráda, aet
ní téiteann nuála leir, tá a cpoirde rlaóda ag
páiméir an pannaire rin, aet tá pí cúgáinn anoir ip
mairbeódaíó pí mire mar o'págar an corcán tirim ar
an tceimíó. Labair léi, a Domhnall, a gúir ar a
leap í, a gúir ní déanfaí-ra deapmaíó oir. Caitfead
beir ag cur díom anoir.

(*Intrat nuála.*)

NUALA—Ó, a máitair tá an corcán rcoirte ón
tceimíó, b'pórtuig oir a baile.

(*Exit eiblín.*)

DOMHNALL—An bfuilip annro agam, a Eiblín?

NUALA.—Tá pí imtíge. An bfuil don gno agat
tí?

DOMHNALL.—Cia hí reo anoir agam a labpánn
com deap, rubáitcead sin? Cailín ós éigin gabaim-
pe oim? Ip mílip blaíra do gué cainte, a cailín mo
cpoirde!

NUALA—An dóig leat sin, a píir boiét? Tá eagla
oim ná fuil an meap céatona ag mo máitair oim.

DOMHNALL.—A gúir an í rin do máitair o'págar anoir
mé?

NUALA.—Ir í gan amhar, agus ba maic an rceal
dā b'páirí pí mire leir.

DOMHNALL.—Nā habair é, a ingean ó, cad í an
éir atá agat ar an mhaoi boicé?

NUALA.—Océon, maire, ní fearar, táim cráirte aici
ó luan go Saipann, ní tairnigim féin léi ná don nío
a déanam.

DOMHNALL.—Dā mb'ail leat póirí agus glanad
amaic ar fad uairí?

NUALA.—Do b'ail liom é go díreac; acé féac an
leisféad pí dom póirí ná don nío eile do déanam.

DOMHNALL.—Agus an amhar a beac pí ag cur
corca ar póirí ort?

NUALA.—Seac, maire, go cinnte. Tá fear b'páirí
rúgac rubáilceac cumarac léigeanca, file b'páirí,
buaicail ós greannca, córac, léir tairnigean mo
éiríe ir m'aigneac dom iarrair le bliadain, agus
mā tā ní leisféad mo m'airí ná m'airí dom
rharómeac leir. Agus i n-ionac rain tā ríac
ríorairíe ag tarann orm búirte búirte b'páiríe
b'páiríe beag-ciallac tarab ainim Tomár B'páirí
do glacac i leir ir go b'páirí caoiríe ir ba aige agus
ór buirte ag taicac a r'páirínín fálaig.

DOMHNALL.—Ir maic é an t-ór, ní' don nío mar é
an aimirí reo; sac ar taob an óir, a ingean ó mo
éiríe, ir ní beir caicacac 'na taob ort.

NUALA.—Dā mbeac a b'páirí t'ór i Saipanna ag
Tomár ní déanacac pé fear de—cnútaicac gan éiríe
gan anam gan ciall gan cuimne, rin í a leir.

DOMHNALL—Ašur b'feárr leat Seagán fiaðain polam san peopling ná Tomár Dpeác le mála aipisio?

NUALA—b'feárr san ampar; ir nó-beas an truum a cuirim-re 'na cuio aipisio lobta.

DOMHNALL—Cailín beas san ciall ir ead tú, ir easal liom. Dpoc-buaácaill ir ead Seagán fiaðain do péir gac deallraim, dá mbead fíor ašat-ra mar atá ašam-ra ar dpoc-šniomairtaib an buaáalla rain ir faða uaid do šeóbtá.

NUALA—ná bí aš cur éitig anoir air mar a cuireann mo mátair gac don lá ran treáctmáin.

DOMHNALL—ní héiteac a máoirim acé píunne ceart. Ir amlaib a bíonn pé aš mašad fút-ra, ašur aš ráð leir gac doinne ná póppad pé i n-don-cóir tú, ašur aš meallaó cailíníde na dúitce go leir le bpeášuib ir le cleašuib. ní'l a leitéad do péice 'ran tóir peo, bíonn pé ar deaig-méirce gac don oitce ašur aš mašarínáil ašur aš déanam toirimire.

NUALA—(aš gol). Éirt do beal, ašur ná bí aš cur éitig ór mo comair amac ar Šeagán ir san é anho cum fpeašra do tábairt oit, mar ir maít ir eol do é.

DOMHNALL—Ir maít ir eol do bpeaša d'innirint ašur amaðáin cailíníde máir tura do meallaó; acé cpeio mire, ní fuil maít ná bail ar Šeagán dá méio a cuio fíliðeácta, ran uaid, ná bain leir, nó beir ceitpíde ar fead do fáogail oit—pin i mo comairle-re dúit.

NUALA—Dá mbead aítne ašat ar Šeagán mar atá ašam-ra, do bead a málairt pin do comairle ašat

le tabairt dam. Dá mbeadh fíor agat ar dílre a croidhe ir a dighiú, ar a cheartaect ir ar a fíunne, ní beirfeá ag tromuigeact mar pain air san cúir, san ádhar, a sean-claðaire, ní fulaingeoðao uait a tuilleadh don éaint rin.

DOMHNALL—Ciuinigh anoir, ir agat-ra ná fuil aithe ar sheagán agur má d'éanann tú puo oim-ra coidir féin sup mar rin atá an rceal.

NUALA—Ní cpeirim tú; cao tá agat le múnadh anoir dam?

DOMHNALL—An bpeiceann tú an tobair pain? Tá throiðeact air, agur bí na daoine maite ag pinnce ir ag pléirpeact 'na timceall ar feadh na hoirde, agur fiú ar maidin i noiu ir mé ag teact anro d'airigeap an ceol ir an pinnce do bí aca. Do bí sean-throi ann fadó ó agur ba móir é a cumact agur an gmadam do bí aige ó níg na háite reo, act éainig eapcáirdeap eatorpa agur do ceanglað an throi boct le hair an tobair reo ar feadh bliadhna; dá d'earcaib rin do cúir ré throiðeact ar an dtobair agur cibé olpar deoc ar, an céad uair, geðbair ré a a atcuinge, muna puo é sup atcuinge éigin mío-nádúrta agur ar maite leir féin amáin a beir uaid. Act má iarrann ré puo éigin mío-nádúrta nó ar maite leir féin amáin tiocfair iomairt éigin air láirpeact, agur dá mba maite leat-ra triall do baint ar rmuaintib croidhe na beirte reo atá doo tocmairc geðbair caoi éigin cum deoc do tabairt doib ar an dtobair reo.

NUALA—Tá go maí. Ní heaó go bfuil don mearbail oim 'na ttaob, áct éiríir féin a sgoiúe-rmuainte, rui a fada. Féad, aihu tã an enútaáan úo, Tomár breac, cúgáinn; cao do déanfaó?

(*Intrat tomás breac*).

DOMHNALL—'Seao cia hé rin cúgáinn anoir, aihu-im coircéim éadotrom uapal éigin?

TOMÁS BREAC.—Dia úuit, a Nuala, a rpéir-bean com lonnraé leir an ngréin. Tá dólár ar mo ériúe ná peaca le reáctmáin tú.

NUALA—Aghur cá rabadir le reáctmáin?

TOMÁS—Ir deacair an éirir rin do réirdeac, ir fada ó baile bíor a lán do'n aimir, áct níor íor dom áct ag cuimneam oir-ra do ló ir d'oirde.

NUALA—Ba maí rin uait, máire, ir iomda muo do bí ag iúe trím cuimne-re aghur gan tura do bac, áct b'féirir go b'fanfá i sgoimnuirde anoir agáinn?

DOMHNALL—Cia hé reo, a Nuala, an é reo an duine uapal Tomár breac?

TOMÁS—Ir mé go deimín, a duine boict, naé maíe aicniúeann tú mé.

DOMHNALL—Cao i an cúir ná haicneóáinn? Ir fada ó baile atá do cáil ag iúe ar uapleáct, ar rtaidéar, ir ar fáiringe. Ná dearmair, a Tomár, a cara, muo éigin do tabairt do 'n duine boict.

TOMÁS—Tá caúgaó oim, máire, sur fásar cibé pingnirde bí agam im úiair fan mbaile.

DOMHNALL—Ragaidh Nualla cum do tige ag iarraidh déarca dhám-ra, má'r mian leat ruo éigin do tabairt don dall.

TOMÁS—Ná bac anoir é, a dhúine boict, an céad uair eile teagmhócad leat geóbhair é, geallaim duit.

DOMHNALL (i leat-taobh).—Sur a fada go dtí rin a rpreallairín an gorta!

TOMÁS—Cad é rin a veipir, a bacais?

DOMHNALL—Ó ir é dveipim go mbeidh rúil agam leo congnam an tríd raih, a dhúine uapail.

TOMÁS—Tar i leit dhúgam, a Nualla, a éara mo éleib, agus ir oir-ra a bhor ag léir-cuimneam le reáctmáin, a bláit na n-ós-dhan, a cuio do'n traogal, a máire an domáin, a réilteann solarmar—

NUALLA—'Sead comhairim leat; im bapa féin ní gearánta oir mar éleiread.

TOMÁS—Ó, a Nualla, a solair mo beata; ná bair mo éporde leo neam-éruaisméil, agus san preab im anam áit io comair-re!

DOMHNALL—Máire, a múirínínde, ir maic a tuig-im-re an rceal eadraig, agus ir beas an rcait ir gábad dhaoib do leit roim dall boict dom' faghar-ra. A comair, airiú, agus dá rírib an bpuil grád com dian raih agat do Nualla?

TOMÁS—Ní féadfaidh fáid ná raioi dá feabhar cur ríor ar mo grád dom rtorad. Níl braon folá ag ruit im féitib nac do Nualla do gluaireann, níl rmuaineam im' aignead áit léir-máctnam ar a tréitib. Ní cuir-fead fán ná gorta ná géibeann ná peannair ná éad

ná pcannrað íomáig mo shráda shíl ar daingean mo cléib.

NUALA—(i leat-taob) Beir pior agáinn i ttráct ar fírinne do rceíl, a pópáire.

TOMÁS—Féad cia hé reo cúgáinn? Dar mo bhráda, an file mío-ághmairac úo Seagán fiaðain agur paoctar air!

(*Intrat seagán fiaðain*).

NUALA—Dé do beata, a Seagán, ir pado anoir nár luis mo fúil oirt. Cionnar atá an paozal ag eirge leat?

SEAGÁN—Com mair agur ir féirir leir, agur mé veigilte ó 'm shrád geal ir ó 'm péilteann mairne, ó pólair mo lae, ó anam mo cléib féin, ó'm Nuala shléigil.

NUALA—Go veimín féin ní géire do éuair an veigilte rin oirt ná oim-ra féin; bí fair lae inr zac uair do éluig ir fair míora inr zac lá ó pcarar leat. Níor dúin fúil liom do ló ná o' oirde aét ag cuimneam oirt agur ag ceapad cad a déarfáinn leat ar teag-máil leat an céad uair.

DOMHNALL—Cia hé an duine galánta ro atá 'n-ar gcomluadar anoir? Airmim gúe cnearta caom.

NUALA—Ir é reo Seagán fiaðain an file clúmáil gur éualair tráct go minic air.

DOMHNALL—Airmú, an é reo Seagán fiaðain? Im bara ir minic do-éuala tráct oirt, a míc ó, agur ir ró-minic do-éuala do éuir amháin dá scanad agur ir oirta naé mirta deag-amháin do éadair leir.

SEAGHÁN—Go raib maíe agat, a Dómnall, mar rin é t'ainim i' r'óig liom.

DÓMNALL—Sin é m'ainim máire go beaí, aít a íle oirdeire, péad le truaigmeil ar an nDall boí agur tabair muí éigin dam.

SEAGHÁN—Seo, máire, coróin duit, a Dómnall, agur tá caíugad oim ná fuil a tuillead agam anoir. Tá mbead geóbtá é.

DÓMNALL—Máire go mbuanuigíó Dia tú agur go neartuigíó pé tú gac lá.

NUALA—Ná fuípeá annro, a Seaghán, agur amrán do éanaíó dúinn ó'r agat atá an raíore úíob?

DÓMNALL—Déan, a Seaghán, mar do déanfaíó buaíall maíe.

SEAGHÁN—Canaíó Tomár, i' binne a gúí béal na mo gúí-ra, nac binne, a Nuála?

TOMÁS—Ní r'óig le Nuála rain ar don trligíó.

NUALA—Tá Tomár ró-aípead air péin agur ar gac níó a báineann leir, agur i' ró-beag an maítear beir leir. Déan, a Seaghán.

DÓMNALL—Go deimín, a Seaghán, do cuípead pé átar ar mo íean-énoíde dúr anoir éirtead le ceann doí amránaib b'íogmápa. An amlaíó a eiteóíar rínn, a éapa?

SEAGHÁN—Má cuípeann m' amrán átar ar Nuála i' oir-ra, bíó pé aguib éom maíe agur i' péioir liom-ra é; ar aihuíeabair muí tráíó ar na raoinib maíte? Tá amrán beag ceapuíóte agam r'óib.

DÓMNALL—I' maíe é rin, a Seaghán, i' cnearta

capaídeamail ip péirip leir an ttreib rin a beir aet
beir amlaib leo.

SEAGÁN—Seo daoid m' amhrán-ra ar don cumal.
(canann).

na daoine maite.

Siúo ar na pléibtib le héirge na gréine,

Siúo ar na pléibtib áro rinn,

Bionn ceolta ip pléirdeact ip aitear as éanaib,

Ip fuirre as gaotuib páin ann,

Níl ceo-bhuir ná péin ann ná bionn-dub i n-don-choil,

Níl orna, ná deara á tál ann,

Aet doibnear ip deirgeact ip míre gan faoiréam,

Gan eagla noim éiréim ó'n árraet.

Éirgimíto 'ran rpeir g'ain i bpoctair a céile,

Ip luigeam ríor i n-éirgeact páirta;

Le cumar le tréine le fuinneam le déine

Ar scuipleann, ní baogal dúinn mácail;

Tré uirde tré péirde tré mongaib ip caol-énuic,

'N ar bfuirinn deir aerda tráctam

Ó fairrgeuib deara go rroctuib na féile

'S ón Sionainn go beal na Ráta.

Ná beartaó an élaon-treab dub-marluigteac daonna

Sur eagal linn géim a n-áro-gut,

Ip sur leagamar céarta dá maicuib i n-éirgeact

Gan arim gan gaetib lámiaigte;

'Dá bpanfardir péanmar ip marlaó do féanaó

Ip cabrugeo le céile i ttráct éirt

Níl eapbaró ná géibeann ná leigearraimip péin dóib

Go capaídeamail bearae grádmair.

(1 ηοειρεαῶ ἀν ἀήραιν βυαίλω ἀν τηύηι εἰλε ἃ μβαρε ῶο ἡάρω
 ἄσυρ ριύο ῶηρηφιαῶ ἀμαῶ ἀρ ἃ ριαλτιῶ ἄσυρ ἀρ ῶο βηάτ λειρ.)

SEAḠĀN—ῥεαῶ, ῥεαῶ, ἀν ῶηρηφιαῶ! ῥεο μηρε
 'η-ἃ ὀδαιο ἀρ ἀον τηιῶ.

TOMĀS—ἡι ρορ ὀαή-ρα ἔ.

(ῥιῆῶ SEAḠĀN ἄσυρ TOMĀS 1 ηοδαιο ἀν ῶηρηφιαῶ.)

nuāla (ἄῶ ῥαιρε ἀρ ὀμαρ ἄῶ ριῆ)—1ρ ῥαῶα ῶο
 μβέαρῥἃ ἀρ ῶηρηφιαῶ ἡἃ ἀρ ἔαῥαλλ ἃ ἔηῦταῶαιν βῖῶ.
 Ὁ ῥεαῶ μο ἡἃταιρ, ἡαιρθεῶῶαιο ρῖ ἡἔ.

(*Re-intrat* eiḅlīn.)

eiḅlīn—Ἄ ἔαιλῖν βῖῶ ηεαή-ἡαιτεαῥαιῶ ἔαῶ ὀο
 ἔοηῶαιḅ ἀηηρ ὁ ἡαιῶιν τῦ? ὀἃ μο ἔῥοῖῶε βῥηρτε
 ὁ ὀδαιρ ἄσυρ ῶαν ἄοῖηηε ἔμμ ἔαḅῥηιῶῶτε ἡομ ἄῶτ
 τυρα. ῶο ὀειῖηη ῥ῔ῖν, 1ρ ἡῶρ ἀν ἡἃηε ὀηιτ ἔ, ἄσυρ
 1ρ ἔ ῥῖλεαρ ῶηρ β'ἔ ἀν ῥ῔῔῔ε ρῖν SEAḠĀN ῥιαῶαιν ὀο
 ἔοηῶαιḅ ῥῥηεο οῖτ.

DOMĪNALL—ḅῖ ῥ῔ ἄηηρ ἄῶαιηη ῶο ὀῖρεαῶ, ἡαιρε,
 ἃ eiḅlīn.

eiḅlīn—Ὁ ἡαιρε, ῶῥἃῖν μο ἔλεῖḅ ἀρ ἀν ηῶηαιηε
 ἡῖο-ἄῶἡἡαῥαῶ 1ρ ἡαιτ ἃ ḅῖ ἃ ῥῖορ ἄῶαμ ἔαῶ ὀο
 ἔοηῶαιḅ ῖ.

DOMĪNALL—ḅῖ ὀμαρ λειρ ἄῶαιηη, ἄσυρ βειῶ ριαῶ
 ἡῥαον ἀηηρ ἀῥῖρ 1 ῶ῔῔῔ηη ὀαμἃλλ. 1ρ ἔ μο ἔηαιρῖμ-
 ῥε ῶο βῥηιῖρ ῥῖο-ὀῖαν ἀρ SEAḠĀN ḅοῶτ ἄσυρ ῶηρ ῥ῔ῥῖ
 ἀν ἡῖαηἃῶ ἄῦἃ ἀηη ἡἃ 'ῥαν βῥεαρ βῥεαῶ αῖρῶ῔῔῔ἡἃῖλ
 ἄῦἃ ἄῶατ ὀἃ ἡῖοἃῶ ῶαν ῥαοῖρεαή.

eiḅlīn—Ἄ ὀοἡἡἃλλ, ἔαῶ ὀ'ῖμ῔ῖῶ οῖτ? 'ῖῖν ἔ,
 ῶἃḅ SEAḠĀN ἀν ῥῥεο ἄσυρ ὀο ḅηαιο ἃ ἔηῖῶ βλαῶαιρ
 ἀρ ὀο ἔ῔ῖλλ. 1ρ ἡεαῥα ἀηοῖρ τῦ ἡἃ ἀν ἔαιλῖν ἔῥἃῶ-

éiríodéac ro atá ar gheallais 1 n'iaid an rcaothaire
míó-ághmairais úo ná fuil cion as Dia ná as daoinib
air, fuirín ruarac palac pleamain-íálae, fúnaéatáide
foémac, folam, folaire an gorta, boéán beadaide,
beag-éiallae, amur acannac acmuranac—

NUALA (as sol)—Sin í an éaint a bíonn asat 1
gcomnuide. Do b'irpeá croidé aingil a beaó as
pléide leat. Nac iongantac ná feicpeá loét éigin ar
an n'undaire eile úo atá as cur éiclipir ar do fúilib
le n-a éuro airtio—Asur gan an t-airgead féin aige
b'féirir! Ó, a Dóinnall, cao do déanpac 1 n-aon-
éor? Cao é an maítear an raogal 1 n-aon-éor ir
gan uair do éluig do fuaimear asam? Ó, a
Dóinnall, cao do déanpac 1 n-aon-éor, 1 n-aon-éor?

EIBLÍN—Éirt annrain, a rpiroéigín beag mar-
laiteac, mí-ioméair, ná rağaim focal eile ar do pluic.
Acé pór Tomár b'pac ir beid raogal b'eadğ focair
oll-maítearac asat.

NUALA—Ní pórpainn an folaire áir rin dá mbeaó
an doiman ar pac as tabairt taoib leir ir gan fear
eile le rağbáil roir mair ir gman.

EIBLÍN—Ó, mo rceimle,

Ir mo épac nímeac,
Mar gur b'í m'ingean tú,
Cé gur bean gan b'íg tú,
Gan reólaó pluigíó ionnat
Do ló ná o'oidé.

DÓINNALL—Ciúnuig anoir, a Eiblín, ir ná c'iaid
an cailín boét.

eiblín—Ó máire cráð cpoirde cúici, mar ip mire
atá cráirte i gceart aici rin.

DOMHNALL—Bíod foighe agat, a Eiblín, agus
leis dam-ra an ceirt do péirteac eadraig.

eiblín—Níor éar duit, ip amlaib a cuirfir rinn
níor géire i n-ácrann i n-a céile.

DOMHNALL—Fan go bfeicfir. Beir an beirt óig-
feair pain annro láirteac agus beir tarit orca.
Déarfad-ra leo ag ól an uirce dóib atcuinge éigin
do déanam agus go bpaigad a doil. Áet má iarf-
raio nio ar maite leo fein amain tiocraib iomairt
éigin orca 'na taob mar ar éainis orm-ra fein
rairioi, nuair do buailead le daille mé tá ríde
biaðain ó foim ip mé ag iarfaiob raiobfeair Rirteairt
uí foglaob do feolad cúgam fein.

eiblín—Níor airigeair maí a leicéir rin do cáil
ar an tobair reo, ciob go nbeirio daoine go bfuil
oraoideaáct air.

DOMHNALL—Sin é atá air go tóirteac máire agus
ip agam-ra atá a fíor pain go cruinn.

eiblín—'Sead tiomáin leat mar rin, agus feiceam
cionnar a beir an rcéal.

DOMHNALL—Ir geárr anoir go mbeir ríad cúgáinn
agus bailig-rí leat agus ná bí dári gcur tré céile.

(Exit eiblín.)

Cíofir anoir, a Nuála, cia aca ip ceanamla ort, agus
cia aca do b'fearra duit pórad.

NUALA—Máire ip beag dá meairbail orm agus dá
bfeicfead mo máchair é com foilíir ip éim-re beinn
an-fárta im aigneab.

DOMHNALL—Fás-re fúm-ra, ir fá na daoineib maite é, a cáilín mo éiríde.

NUALA—Éirí, ariugim fuaim a nsoí a g troio le céile, tá ríad éúgáinn agus an ghirríad a g Seaáán.

(*Re-intrant seaáán agus tomás.*)

NUALA—Maire, mo gpreóin go deo tú, a Seaáán, ir minic poime reo do pinnir éadé, cuir annrain í—(a g rínead amaé a láime éuige).

(*Ríteann Seaáán na coinnib agus croíann a lám go ceanaíail.*)

NUALA—Muna mbead go rabar-ra tuirpread ó 'm tuirar i ndé ní leigfinn an ghirríad rain leat.

SEAÁÁN—Níor éar duit breic ar aral bacac, ní ariugim ghirríad. Ariú, a Nuála, a éara, táimíto marb tndáirde, fas árírad agus tabair deoé dúinn.

DOMHNALL—Dé bar mbeada, a cáirde, ba te an tuirar rain do éugabair agus ní hiongnad go mbead tarit oráib. Adé tógair bar fuaimnear. Tobair thairdeáda ir ead é reo agus cibé ólpar ar an céad uair geobair ré a atcuinge da méio í. Seo lib anoir, agus ná bíod gáinneadé ar bar n-atcuinge.

TOMÁS—An dá ríuib a taoi, a Domhnall, an aíail a deirir go breádpáinn-re anoir ar ól an uirce reo dam mo fáit d'airgead ir d'oll-máitear d' fasbáil, dá gcuirfinn pómmam é.

DOMHNALL—Sin é a deirim gan aímar, agus ir beag dá méarbáil oim mar ní haon uair aíáin do tarla a leitéad rain d'éadé annro.

SEAÁÁN—Ir maic an rcéal é muna breag é. Adé an bfuil don traagar atcuinge eile le fasbáil adé airgead nó rairdbear?

DOMHNALL—*Shac* *ragar* *atcuinge* *ar* *a* *rmuainfead* *an* *cpoide* *daonna* *atá* *pé* *le* *raghbáil* *ór* *na* *daoineib* *maite* *atá* *i* *bpeigil* *an* *uirce* *reo*.

TOMÁS—*An* *eað*, *a* *Domhnall*, *an* *dá* *nírib* *a* *taoi*?

DOMHNALL—*Ní* *head* *ir* *dóca* *acé* *as* *masaó*; *éirfir* *péin* *ar* *ball*.

TOMÁS—*Beaó-ra* *ar* *torac* *ar* *aon-trligið* *ir* *má* *bíonn* *airgead* *im* *úiarð*, *bíð* *pé* *as* *Seagán* *fiadain*. *Taðair* *dom* *copán* *lán* *don* *uirce* *briogmair* *ro* *na* *n-daoinead* *maite*. *Óm* *cpoide* *amae* *toilim* *ir* *atcuingim*:

So mbeid *pé* *fearta* *agam*
Sparán *buidé* *ceangailte*,
Fuaigte *ceartuigte*,
'S *a* *rcóirnae* *taeataigte*
Le *hór* *buidé* *ir* *airgead*,
So *maib* *raogal* *raoa* *agam*,
Scléipeae *aitearae*,
San *brión* *ná* *atuirre*.

(*Re-intrat* *brocán*.)

(*Ólann* *tomás* *an* *copán* *uirce* *so* *fuideae* *asur* *láitmeae* *tagann* *brocán* *ar* *an* *otaob* *éiar* *de* *i* *ganfior* *asur* *cuirceann* *plaitín* *ruar* *le* *n-a* *béal* *dá* *bualaó* *le* *balbaet*.)

(*Exit* *brocán*.)

NUALA (*i* *leat-taoib*)—*Ir* *beas* *an* *cuirme* *atá* *ar* *Nuala* *i* *scpoide* *an* *fonnaeataide* *reo*; *mo* *épeae* *ir* *uoc-maitearae* *an* *nuaear* *a* *úeanraó* *pé*.

DOMHNALL (*i* *leat-taoib*)—*Mait* *an* *buaeail*!
Beid *na* *spéitpe* *reo* *éúgat*, *ná* *bíð* *eagla* *ort*, *ir* *mór*

oiréann ríad duit. (Ór áir.) 'Sead im bair do éirir a lán iní na bhréirib rin, ní féadfaid fíle níor mó d'fínead ionnta. Tá eagla oim nár fásair don níó ag Seagán fíadain bóct san ríobad leat. 'Sead, a Seagán, ír é t'iairíad-ta anoir, feiceam cao a tabairfaid na daoine maite duit-re.

SEAGÁN—Tabair dom copán do'n uirce rin, a nuála, mar ír móir é mo tarit ír ní tarit cum óir ná airgid atá oim-ra. Glaoðaim ar na daoineib maite ír ó 'm éiríde amaé toilim ír atéuingim!:

Óir ír ruaircear
Ír raogal maite buanmair
San brón, san buairdeam,
Ní head tá uaim-re,
Adet go mbead mo nuála,
Cnearta uairdear,
Sárta ruainmear,
Suar lem gualainn,
San ríadad uaim-re
Le bhuir ná cruadtan.

DOMNALL—Maite an fear, a Seagán, ír fear an atéuinge rin ná óir ír ná fao raogail.

NUALA—Fao raogail éúgat leir, agus óir do bóctain, rin í mo guirde duit, a Seagán, a éara.

SEAGÁN—'Sead, airí, a Tomás, ar táinig an t-airgead rian fóir?

TOMÁS—ní—ní—ní—ní—ní—ní—

SEAGÁN—'Sead anoir, ná bí ag tabairt tar-

cairne dam-ra, ní fuiliseódad uait í, bíod a fíor pain
asat.

TOMÁS—má—má—má—má—má—

SEAĞÁH—Dún do élab, aoirim leat, nó com
dearbuisgte ir tá Seağán fíadain mar ainim oim,
fásfad reirorta na cnáma asat.

TOMÁS—so—so—so—so—so—

SEAĞÁH—féad ari, ir dóig. Féad an reaim rin a
cuireann pé ar péin o'fonn marlaó do tabairt dam.
Cuir uait an bhoitairéad pain, ir labair so cóir i
bpéin do gortuigste.

TOMÁS—le—le—le—le—le—le—

SEAĞÁH—féad ari. ariú, le—le—le—as an
míó-ás ort, a parrpín ari.

TOMÁS—Seá—reá—reá—

SEAĞÁH—Seá—reá—reá. Ní reá—reá—reá—
mire asat a éniopaire gáanna, nac marluigsteac an
muoin rúig é? Éirte nó labair so ceart (as arduigad
a láime cum a buailte.)

TOMÁS—fiad—fiad—fiad—

SEAĞÁH—fiad asur fiolar, bíod pain asat mar
pain (dó bualaó le barós ar fead na cluairé)—
fiad, fiad.

(Buailteann SEAĞÁH ari arsur ari é asur as gabáil dá céile
oib leasatari TOMÁS asur annrain *re-intrat* eiblin.)

EIBLÍN—Ocón ó! cad tá oraid mar rin? ariú,
féad mara bfuil an rradalac ro anuar ar mo laos
geal! Á, a parrpín na croidce bog dom buideana.

(Eirgíto an bheirt, tnáiríte ruairíte ó n-a céile. Dírúgheann eiblíín ar sheagán.)

A ablaisg shánná,
 Gan meap gan náire,
 Suar ar do láim-re,
 Ná bairc mo shráð seail.

nuaíla (as goí)—A máttair, éirte liom-ra.

eiblíín—Dún do béal, a choice, ir tú fá veapa an ghnóta ro ar fáo. Féad anoir an íde atá ar do leannán, Tomáir Dheac boct.

nuaíla—Éirte liom, a máttair,—

eiblíín—Ciuinísh aoirim leat, nó ir tuite ir meapa. Tar i leite cúgam a Tomáir, a éapa, go dtuimeodáto an fuil atá ar t'agáir; mo shráð tú, ir cao do bain tuite ir dul cum clampaí leir an gconnairtac rain?

tomás—leat—leat—leat—leat—leat—

eiblíín—Cao é rin aoirim a laos mo éoiríde, tá ré i moctair an báir, tá a éaint as leatáto air.

Domhnall (i leat-taoirb)—leatáto leiteóige air féin ir ar a éaint.

tomás—mé—mé—mé—mé—mé—

eiblíín—A Dúia mo éruas go deo mé as pléiríde lib; a sheagán, airiú, cao do rinnir leir reo?

seagán—fiarraiú de féin cao d'ímtísh air.

eiblíín—Cao d'ímtísh ort airiú, a ciailaisg?

tomás—tá—tá—tá—tá—tá—tá

eiblíín—Ócón ó, mo éoiríde! a Domhnall, ir tura do rinn an toirmeapc ar fáo. Cao éirge go bfuil ré reo gan uríabha asam?

DOMHNALL—Is é féin fá dheara pain. Ná dubart-
ra leat cionnar do beaó an rceal? Is é an thoir-
mianac atá 'n-a thoirde do bhuir amac ann. Dubart
go dtiocfaó iomairt éigin ar an té do d'eanfaó
atcuinge ar maite leir féin amáin ag ól an uirce
óó agur is mar rin do tárla an t-éact ro. D'ól
Tomár an t-uirce is d'iarr ré ór is airgead is fad
raogail.

EIBLÍN—Is nár maite an fuo pain?

DOMHNALL—Aé níos cuimniú ré ar nuála ná ar
doinne eile, is do féin amáin d'iarr ré an t-ór. D'ól
Seagán fiaóáin boct an t-uirce is d'iarr ré nuála
do beit aige go bár agur ná beaó beann aige ar ór
ná ar airgead. Dá péir rin do buailead Tomár le
balbaect. D'airgear féin na daoine maite 'na tim-
ceall ag baint fógnaim a cluar de. Dála Seagán
níl dearmad ná go bfaigad ré a atcuinge is go
bpórfad ré nuála.

EIBLÍN—Ocón mo rceallaó,

'Sé rin an pórad.

San bail san fógnaim,

An rtaoile bhoín ro

Aici mar nócár,

'S san tpead ná tpeo aige

Aé tponn is comairta air

Ag riubal an bótar.

nuala—b'féarr liom Seagán gan peoirling ná
Tomár agus an domhan uile aige.

seagán—mo ghéiridin éiríde mo cáilín, cuir
annsan í (as ríneadh amaí a láimhe) an dtógfaid mé
mar céile ir gan peirling 'ran traogal agam?

eiblín—(le nuala) ná bain leir, a veirim leat.

domhnall—leis di fein, a eiblín, leis di a roga
fein do tógáil.

nuala—

Ir tú mó céile
Ar fear mo faogail-ri
Gan ór na rppé-énuic
Gan biaí gan éadaí,
Aé as iarraidé deáirca,
'S ir féarr pain féinir
Ná claoiréad le rmeirle
Gan bail gan éirim.

seagán—

Mo ghéiridin go bráí tú
Mo cáilín álainn
Atá ullam páirta
Le gabáil le Seagán boét
'S gan puo 'na mála
Aé puo gan áipeam
Gan tig gan aicpead
Aé puasadh ir fán aip
Ó coill go lán-énoc.

eiblín—mo éruag im éiríde rib mar ir mire atá
craíote im éliaí le nbar nruainpead gan bríí gan

taipé. Féac, anoir, cia tabairt lón an lae
d'aoiú?

DOMHNALL—Na daoine maite.

eiblín—

Ocón mo marlaó,
Iy mo cúma an fáit mairpeao,
Na daoine maite!

Iy móir a beir 'na gcúram.

(*Intrat nóra*).

NÓRA—An bpeacair doinne annro fear dár ainim
Seagán fíadain? Agus iy cóir an t-ainim do tugad
air, mar iy é mo éiríde-ri atá bairte dá loir.

NUALA—Ná bí ag tapcailmúgáó Seagáin nó iy
duit iy meara, ní beag do mo máctair éirge, bíóó
teanga éirín id éeann, a Nóra.

SEAGÁN—Cia hí reo ag carad armuacán liom?

NÓRA—Ó hó, féac mar a bfuil pé : mairpe cráó
éiríde éirgeat-ra, a Seagáin, mar an tura do éir an
tuirar orm; féac, níor fágar páir ná póirre ón Ráit
go Cúil na hAbann gan cuairt doir.

SEAGÁN—Agus cao é an gnó atá agat díom?

NÓRA—Féac, tá mo éiríde boct ag bualaó iy ag
dian-éiríde le neart reat.

SEAGÁN—Innir dam, cao é do gnó díom?

NÓRA—Mairpe, cráó éiríde éirgeat, íleat ar
túir go rabair i bpáir na gíolcáirge, agus ar nógis
ríúó ann mé ar raotair.

SEAGHÁN—Cao tá uirthé rin? Cao tá uait, ná labairfá?

NÓRA—O maire, spreataó éúgac, nuair a bíor as páirc na siolcailge ní raib do rian ná do tuisiurc ann asur ar pain liom ar robar go dtí an Sairiúe Dearg asur—

SEAGHÁN (as deanam uirthi)—Cuirfead-ra veit-near ort nó ir spreannmair an rceal é, cao tá uait?

NÓRA—Tá mo cuio anála imighe ir ní féidir liom labairt.

SEAGHÁN—Cao tá uait, abair é laithreac nó cuirfead-ra mácaíl ort?

NÓRA—Dá gcuirfeá píce mácaíl orm ní féad-rainn innrint; níor tugad an tabairt ruar orm éuige, acé b'féidir go dtabairfá an páipéar reo—ologón do cáillear é—(as cuairtad a cuio éadailg)—ó—níor cáillear—b'féidir go dtabairfá an páipéar ro cúnntar duit ir muna dtabairfá ná bíod a milleán orm-ra (ríneann sí litir cum SEAGHÁN).

SEAGHÁN—Muna mictio duit rin.

(Oreclann an litir asur léigean).

Litir ó hAmerica í reo. Ó hó! tá dearbhrácair mátar dom marb asur o'fás ré míle púnt le huóacé asam—beannaacé Dé le n-a anam. Ir uaigneac an ruo an báir!

NUALA—An dá rírib a tair, a Seaghán.

eiblíń.—ní heaó máire, aóó aó maóaó fáó-óa
aóur ip é aóá tuillte aóat.

seagán—má'p maóaó é, rin i an litip aóur
léig féin i.

nuala (aó féaóaint ari an litip)—Im bapa ní haon
maóaó i reo. Tá ré go ceapó cpiunn annro óac
focal óá nroubair.

Domnall—máire, mo óneiróin épióóe iao ná
óaoine maíte! An ó-aiógeao ó'iaipí Tomár ip ná
fuaip, rin é aó Seagán é aóur óan é ó'iaipíaoó i
n-aon-óop!

Tomás (go neam-óoióóeac)—b'í—b'í—b'í—

Domnall—Tá óo b'í—b'í—tuillte go maíte aóat,
a boóóáin an óopóa, map ip tú óo bí boóó, óann, an-
acpaó leip an nóall mboóó ná tabaippeá rcilling ná
pinginn óó.

Tomás—ó—ó—ó—ó—

Domnall—Na boóap rin annip leó ó—ó—ó—

eiblíń—Ip óneannmáip an óaoóal é. Ip ari éigín a
tá á óiop aóam cá bfuilim. Óabaim óo páróóún, a
Seagán, a óuine éipó óaonnaóóaió aóur go bpáó arió
ní cáinpeao tú; bioó m'ingean aóat aóur ip i m'at-
óuinge ó épióóe óaoió, go maipíó ríó a céile fá
fuaipmear ip ponap. Tabaip óom óo lám.

seagán (aó ríneao amac a láime óuici)—
Maíteim ó épióóe óuit, a máóaió mo céile, aóur ná
bioó fuaóó ná ocpap opó, an éao a beiró plinn óp mo
óionn-óá.

NÓRA—A gúir cad do déanfadh Tomár boict? Ná
páib ré cum nuála do póradh?

TOMÁS—ní—ní—ní—ní—

NÓRA—A óia, cad tá air rin?

NUALA—Do cáil ré a úrlabha ar cuma éigin
iongantach.

NÓRA—Océon! océon! mo éadúgadh é, a gúir an
oiriadh pain páidhíre aige!

EIBLÍN.—Tá an páidhíre aige máire ar don
tligíth. Níl amhar ná go bfuil.

NÓRA—Rud ná dubart maíh fóir déarfadh anoir.
Táim-re i ngrádh le fáda le Tomár Óneac, aét go
táí reo fáilear ná páib don máitear dam é o'adomáil
bí an oiriadh pain páidhíre aige a gúir mire lom deaib,
aét anoir b'féidir ó tá Nuála rcartha leir a gúir gan
caint 'n-a teangain go ngeóbadh ré liom. Má
donuigeann ré, ir mé féin beir pó-ráirta.

TOMÁS—nó—nó—nó—

(A gúir fáid pain oó téirdeann anonn eúicí ir beirdeann ar láim uirte
ir pógan a láim a gúir tabairann iarmach ar labairt.)

NÓRA—Mo gheiríon tú, a Tomáir boict; táim-re
ráirta anoir ar don cuma.

EIBLÍN—Má taid, a Nóra, táimíth go léir ráirta
dála Tomáir—

TOMÁS—Co—co—co—

DOMHNALL—Τά νόρα λειρ τε ι νοιαιò α τυραιρ
αγυρ β'φείτοιρ γο mbeaò ðeoò uaiði.

NÓRA—Ιρ maið an áit γο παβαιρ. Ιρ μέ ατά τε
ταρτμαρ αγυρ ταðβαιò tom copán ðon uirce rin.

DOMHNALL—Αγ ól an uirce reo ðuit ðon éaò
uaið, bíoò α φίορ αγατ γο β'φαγαιρ cibe ruò iarrpαιρ,
μαρ τά οραιοιθεάτ αρ αν οτοβαιρ πο.

NÓRA—Μαιρε, leiγ tom féiniò, α ðuine, ιρ beaγ an
cuiñneamñ ατά αγam oim féin. Ιρ αρ τoμάρ ðoòt
ατά mo éáramñ.

DOMHNALL—Ταβαιρ οι copán ðon uirce.

NÓRA—Ιρ ι m' aècuinge γó οτιοcφαιò α éaint apír
oo τoμάρ ðpeac (ólann ðeoò).

(*re-intrat* BROCÁN αρ αν οταoð éiaiρ oo τoμάs αγυρ buaileann
le plaitín é ι γanφίορ αγυρ *exit*.)

NUALA—Ιρ maið rin uait, α νόρα, ιρ τυρα ατά γο
oaoñnaéταé αγυρ τaoι ru-maið oo τoμάρ.

DOMHNALL—Μαιτ an cailín, α νόρα, ιρ beaγ αρ
éuiñniñγ τoμάρ αρ aoinne aét aiρ féin, αγυρ cuipeaò
pé milleán α iomaiρò aiρ féin.

TOMÁS—Τά an ceapτ αγατ, α Όomñailt, ιρ mipe
oo pinn an τ-olc αγυρ τά caτuγaò 'na éaoð oim αγυρ
ιρ αρ νόρα ατά mo ðuiðeaéap ι οταoð m'uplaðpα oo
éapaò apír oim αγυρ ιρ mipe oo élaoiòpíò léi γο lá
mo ðáιρ.

NÓRA—Μo γpeioin tú, α τoμάιρ, αγυρ ιρ mipe
ατά pó-φάρτα tú α ðéit plán apír.

DOMHNALL—mo cara iad na daoine maite ir cnearta truaighméileac iad acit beit cnearta leo, agus ní dóir daoib an tobair ro d'fásbáil san par minnce do beit asuib an eagla go n'óanfað ríad tnuít lib.

SEAGÁN ir nuála (i n-éinfeact)—ir fíor duit-re rin, a Domhnall, reinn ruar an ceol.

TOMÁS—Glúair ort, a Nóra, ní beam-na leir-ceamail cum iad do leanmáint.

EIBLÍN—ir asam-ra acá an tnuít lib go léir—

(Rinnro a gceatmar agus DOMHNALL as reinnm dóib. Taréir pair minnce *exount*, agus lairfeac *re-intrant* BRODÁN, CÍSTE, BÚNSA agus máine le n-a rluagtaib agus cromaio an ceatmar ar minnce, agus duine do'n trluag as reinnm dóib.)

BRAT

EXPLANATORY NOTES.

M. = Munster ; *gs.* = genitive singular ; *adj.* = adjective ; *prop.* = properly ; *cf.* = compare.

Page 6.—*Teagmáio bhocán i r Ciste le céile*, Brocán and Ciste meet ; *fluaḡ do ḡaoimib maite beaḡa 'na ḡeannḡa*, a host of little “good people” with them ; *ḡaoime maite* is taken throughout as one subs. ; *'na ḡeannḡa*, *lit.* propping them up, hence, along with them = *'na bhocáir*. *Ḳánḡa i nḡear*, I came from the south. *neao an ioláir*, the Eagle’s Nest, a high rock on the shores of the Killarney Lakes. *mínte méirḡe*, level moorland plains ; here *méirḡe* is pl. of *adj.* *méirḡ*, smooth, level. *Coḡḡaḡḡ*, marshes, d. pl. *poet.* of *coḡḡaḡ*. *ḡan ḡeaoḡ=ḡan ḡeaoḡaḡ*, without flinching. *le ḡaoḡḡaḡḡ ḡurḡaḡ*, (fighting) with angry mortals ; *ḡurḡaḡ*, *poet.* for *ḡurḡaḡa*. *a bhocáin oimḡ*, O hospitable Brocán ; *oimḡ*, *gs.* of *oimḡaḡ*, used as *adj.* *Ráḡ na ḡCoimne* is a purely imaginary place. *maḡaḡ b. ḡaḡḡa neime*, where the aerial guard (of the “good people”) were put to death. *le cleaḡaḡḡ ḡíll*, by treacherous practice. *inḡleaḡḡ ḡuime*, human trickery. *ḡonn ḡaḡ áḡuḡ*, the delight of every dwelling. *moille*, *poet.* for *moill* ; *im' ḡáil-pe*, to meet me (in a hostile sense). *ḡé beaḡa áḡḡaḡḡ*, welcome to us ; *'Sé do beaḡa* is also used. *ḡaoḡḡa an áḡḡaḡḡḡ*—there is a place called *ḡoḡḡ an áḡḡaḡḡḡ* at the foot of the Paps, in Kerry. *ḡéimḡ*, the “good people” speak here somewhat satirically of birds’ singing, calling it a *ḡéim*, a crying or lowing. *i r ḡaoḡ ḡá mḡoḡaḡ*, while the wind is rocking them.

Page 7.—*ḡluaḡḡo a ḡceáḡḡaḡ*, all four march. *ḡluaḡ na ḡcuaḡo*, the host accustomed to go on circuit. *ḡluaḡeam ḡéim, ḡc.*, we ourselves set out for the well. *ḡaḡ na ḡḡéime*, the colour of the sunshine. *ḡrḡḡ*, sediment. *éḡḡḡḡ*, flaw, defect. *ḡonnḡaḡ*, willing, eager. *'na ḡuḡḡḡḡ*, in floods ; *le céile*, together. *ḡan meapcaḡ ; n-aoncoḡ*, without any mixture. *uḡḡe cḡḡḡ, ḡc.*, water pain-causing or dearly bought to a human scoundrel ; *cḡḡḡ* is pron. *cḡḡḡ* in *M.* *Raḡḡaḡ ó*, which is hurled from. *ḡíonḡaḡ*, wine-like ; *bḡḡḡ-ḡuḡḡ=bḡḡḡ-ḡoḡa*, of sweet voice. *neapcaḡ=neapḡuḡḡeáḡ*, which was re-enforced. *néalaḡḡ=néalaḡḡ caḡḡḡeáḡ*, lovely ;

ταταραε (also ταταραεε), substantial. uirce milliró luét, *gc.*, water that will destroy boasters and liars; a héirunn, from Ireland; a=ar, out of. Abairó-šlan, pure and ripe. luigir a gceat-mair ar rinne, the four begin to dance. par rinne, a bout of dancing. Cluintear gúe óomnaill as amhán, the voice of Domhnall singing is heard; as véanaim pé óéin, *gc.*, approaching the well.

Page 8.—Cá daoine éigin cúšainn, some mortals are coming towards us. ní hiontaoiré, *gc.*, the human race are not to be trusted. Teicimír uatá, let us flee from them. as cuarvad le n-a máire, feeling his way with his stick. Bmačaim, I think, fancy. Díreac, just, exactly. Ir maít an cuimne, *gc.*, I have good reason to remember them. Faimíor cpiáirte, Oh, woe! alas! Ir rinn féin fá veapa, *gc.*, we are the cause of our own misfortune; *colloq.* Ir rinn féin pé noéar, *gc.* Šan bpiš, uselessly. Lá an cúnnair, the Day of Judgment. Ómaoiréacé, magic or sorcery. Tácar cúšainn, somebody is coming.

Page 9.—Airiú! Ah! an exclamation of surprise. An bpuirir i bpa annro, are you long here? (more correctly an pava annro óuit). Ir mire atá (i bpa annro). Bféoirir šur tura Eiblin, perhaps you are Eileen; an tú anoir, vá píiré? are you, now, really? Šuar le veic mbliatna, nearly ten years. Šearra-čáile, a little girl. Ir iomóa cori a čuiri an pašal ve ó šoin, many changes have taken place in the world since; cor, atwist, a bend; bšearra óam=bšearri óam, it were better for me. Sin é a ainm, that is just what he is, *lit.* that is his name. Roša na bpear, the best of men; poša=choice; mio-áš (mio-áš), misfortune; na puil tpeó Ir řlaéč oir? are you not well off and comfortable? Understand, asat after řeabar. leiš oam řéimó leo čpeo Ir leo řlaéč, speak not of being well off or of comfort to me, *lit.* leave me alone with your "being well off and comfort."

Page 10.—Nač móir, almost. Čao mar šeall air? for what reason, on account of what? Šeall. *lit.* =pledge. Ir maít an čair oir, ná puil clann asat, you are blessed in being childless. as čur oir, causing you trouble. Ir meapa óam nuala ná, *gc.*, Nuala causes me more trouble than, *etc.* Ir meapa óam, causes me more trouble; Ir meapa liom, I prefer. Ir í čeana, It is indeed. An teac v'řaščair řút féin, to leave the house entirely to you. nóčar, *poet.* for nuáčar, a spouse; ar tí í póřaró, on the point of marrying her; má řašann, *gc.*, if he get my darling it will be a thorn through the middle of my heart to me. An mipe řiařraiše? is it any harm to ask? Čočánač, fond of visiting neighbours' cottages.

Page 11.—Šnačaire, a contemptuous expression for a man; ř.ólac, a drunken wretch; řčairte, a lazy person; bomaire, a conceited

fellow; *acmannać*, quarrelsome; *acmupánać*, abusive; *callaíre*, a crier; *uanaíre*, a reciter of songs; *ná bheir aige ar pailíng*, and with no means of getting a shilling; *zan fonn ari don éiric do véanam*, with no desire to do profitable work (*as véanam éirice*, doing useful work). *Dá meallaó ir dá bpeallaó*, decoying and deceiving them; *ón treacmáim go éirle*, from week to week. *Cia hé féim, ir dóig?* But who is he? *iontaighe*, turned; *uanaíreacť*, singing, poetry; *o'airigear tráćť ar*, I heard of. *folaíre*, a small creature, a wretch; *mí-éadópać*, vexatious. *Do féim zać tuairpce* by all accounts. *i mbámać*, to-morrow, that is, without delay, on the spot; *puinte*, neat, tidy. *Sárta*, skilled, accomplished (from *rár*, a trap, an engine).

Page 12.—*Bunaópać*, substantial; *oatamait*, handsome; *cneapgeat*, fair-complexioned; *cumapać*, powerful, strong; *céim-maopóć*, of majestic step. *ní téiteann nuata leir*, Nuala does not care for him, *lit.* does not warm with him; *rlaota*, stolen; *ráiméir*, rhapsody; *mannaíre*, a rhymer. *Cuir ar a lear í*, direct her as to what is best for her to do. *Caitreao beir as cur oíom*, I must depart (understand *an bóćair* after *cur*). *Bhoirtig oir*, hasten; *rubáilceac*, pleasing. *Zabaim-re oim*, I undertake to say (I'll lay a wager it is some young maiden). *Do žut cainte*, your speech, *voice=do caint.*

Page 13.—*ba máit an rceat*, it were a good thing, it were well. *Cuir*, cause of complaint. *ní taitnigim leir*, I do not please her. *Žlanaó amac uairi*, to go away from her, clear out. *as cur éopca ar pópaó oir*, preventing you from marrying. *Žpeannta*, elegant; *cópać*, well-built, accomplished; *asur má tá*, but, *lit.* and if there is. *Šioimuiróe=go ríoiruiróe*, perpetually. *as tapann oim búirte*, *gc.*, *do žlaćaó*, pressing me to accept a broken, sickly, battered, senseless wretch whose name is Thomás Breac; *as tapann*, *lit.* barking; *i leir ir go*, on the ground that. *Zab ar taob an óir*, side with the gold. *Cnútaćán*, a miserable fellow.

Page 14.—*ir ró-beas an trum a cúim-re 'na cúro airgíu loćťa*, very little store do I set on his wretched money; *rum*, heed, regard; *loćťa*, *lit.* rotten. *Deallpać*, appearance; *ir paća uairó do žeoćťa*, you would keep far away from him. *as cur éirig ari*, belying him. *ní héiteać a maoróim*, it is not lies I tell; *maoróim*, I tell, relate, *also*, I boast. *ar veirg-meirce*, mad drunk; *as masapnáil*, keeping late hours; *toimearc*, mischief. *mar ir máit ir eol do é*, as he knows well how (to answer you). *Dá méro a cúro pírlóeaćťa*, notwithstanding all his poetry. *ná bam leir*, have nothing to do with him. *Ceiruiróe*, a wound, a stigma. *a malairc rin do comairle*, quite another advice.

Page 15.—*Dá mbeaó ríop asat ar*, *gc.*, the usual *phr.* is *dá*

mbeaó (a) fíor aḡat (governing accus.); oílpe, loyalty. aḡ tromuigeaḡt aḡi, speaking evil of him; ḡan éúir, ḡan aóḡar, without cause or reason. ní fúlaimgeóḡao uair a tuitleaoḡ don éaint rin, I will not tolerate any more of that talk from you. éuiniḡ, hold your peace. aḡ pléirḡeaḡt, disporting themselves. Cuimáḡt, power. eapcáirḡeap, enmity. Óaḡ ḡeapcaib rin, on that account; ḡeapcaó, *lit.* lees, remnant. ḡeobairḡ ré a aḡcuinge, he will get his request; muna ruo é ḡur, unless; aḡcuinge aḡ maite leir féin amáin, a selfish request; mio-náúúrta ill-natured; iomairḡ, affliction, calamity; láirḡeaḡ, on the spot. Tḡiall, a trial (*prop.* tḡial, *Eng.* trial); tḡiall a ḡaint aḡ rmuaintib eḡoirḡe na beirte reo atá doo éoḡmairḡe, to make trial of the inner thoughts of this pair of suitors. Caoi, an opportunity.

Page 16.—níl don mearḡail (mearḡall) oḡm 'na ḡtaoḡ, I am in no doubt as regards them. a ḡcḡoirḡe-rmuaintḡe, their inner thoughts. lonḡnaḡ, bright, replendent; oólar, affliction. le reáḡtḡain, for the past week; oo réirḡeaḡ, to solve. níor fíor uam aḡt aḡ cuimneam, *gc.*, I did not the less continue to think, etc. ba maite rin uair, thou didst well, *lit.* that was good of you; ḡan tḡura a ḡaḡ, besides you. i ḡcḡomuirḡe, always. ír raḡa ó ḡaite atá oo éail aḡ riḡ aḡ uairḡeaḡt, *gc.*, thy fame for nobleness, etc., has travelled far (from home). Stairḡeap, sobriety. Cibé pingḡirḡe bí aḡam, whatever pennies I had.

Page 17.—ná bac anoir é, never mind it now. ḡur a raḡa, *gc.* =ḡur ba raḡa, *gc.*, be it a long time; rḡreallairḡin an ḡorta, a miserly wretch. léir-cuimneam, act of thinking intensely. Bíor . . . le reáḡtḡain, more strictly, táim . . . le r; a éuro oo'n tḡaoḡal, my share of the world's goods, a term of endearment. 'Seaoḡ, comáirḡm leat, very good, count on, *i.e.*, continue to enumerate my good qualities; ní ḡeapáḡta oḡt maḡ éléirḡeaḡ, you'd make a tolerably good clerk; ní ḡeapáḡta oḡt, *lit.* one need not complain of you; ḡeapáḡta is a *participle of necessity*, from ḡeapáḡnam, I complain of. Neam-ḡruaḡmél, want of pity. aḡur ḡan pḡeab im anam aḡt ro éomairḡe, seeing that there is no throb in my soul but for thee; note the use of aḡur; a múirḡinirḡe, my darlings, a term of endearment; óa riḡib really, truly; ráirḡ ná raoi óa reabap, a philosopher or seer however good; cuḡ ríor aḡ, to describe. Óo nuaḡa oo ḡluairḡeann, for Nuala it (my blood) flows. léir-máḡtḡam, contemplation. éaḡt, a great deed, a wonder, a portent.

Page 18.—íomairḡ, an image. i leat-taoḡ, aside. i ḡtḡát, in time. mio-áḡmaḡaḡ (mio-aómaḡaḡ) luckless: aḡur raḡḡar aḡi, panting from exertion; raḡḡar means labour, exertion, hence, the panting or rapid breathing caused by exertion. luiḡ mo fíil oḡt, my eye rested on you, I beheld you. aḡur mé reirḡilte, *gc.*, seeing that I am separated, etc. Ó rḡairḡ leat, since I parted from you;

níor éúin fúil liom, I did not close an eye, *lit.* an eye of mine did not close; áct ag cumneam; understand mé after áct. 'n-ar gcomluadar, in our company. Á míc ó, my good friend. Ir oréa naé míte deágh-amháin do éabairt, they may well be called good songs, *lit.* it is they that it is no harm to give the name of good songs to; leir, moreover.

Page 19.—Go beáct, accurately; go mbuanuigiré Dia éú, may God give you long life. ná fuiréá? will you not sit down? Raíre, abundance. Déan, mar a déanraó buacailt maí, in *Anglo-Irish*, do, like a good boy; ar don tréigiré, anyhow. Tá Tomár mó-aipeac ar péin (the phrase is pronounced with the emphasis on aipeac), Thomas is too careful of himself. Gac níó a báneann leir, everthing belonging to him. Beir leir, to urge him; ceapuiré, planned, composed.

Page 20.—Camaréamail, friendly; áct beiré amlaíó leo, provided we are the same (*i.e.*, friendly, etc.), towards them. Siúo ar na pléiréiré rinn, off we go on the mountains. Aitear, pleasure. Ag gaothaíó fáin, by wandering winds. Fuirre, rustling. Ceo-éuio, dark trouble; péin, *poet.* for pian, pain. Á utáí=óá utáí, being poured out, said of déara, and only by *attraction* applicable to orna. 1 érocháir a céite, altogether=1 n-éiréacé, of next line. le cumar, *gc.*, le, here=having regard to, on account of. mácaí, a hurt, an injury (*Lat.* macula, a stain). Tré mérióte, tré mongaíó Ir caol-énuic, through level moors, through coarse plains and graceful hills. 'n ar éruirinn, *gc.*, we proceed, formed into a pretty aërial band. ná beairtaó, *gc.*, let not the dire-insulting sinister human tribe imagine, etc. Ir gur leagamar, seeing that we knocked down. Gan gaeiré lámaíré, without shooting arrows.

Page 21.—Gurraíó, a hare. fial-teac, a couch (as of a hare). ní for dam-ra é, I will go after him as well, *lit.* that is not a rest for me. Cao do éongaíó ó maíoin éú? what kept you all day (*lit.* since morning)? Cao do éongaíó rreio ort? what caused you to loiter? 1 gceann tamailt, after a while; go éruiré mó-óian ar éaíán, that you are too severe on John. mianac, stuff, character. Cao 'iméiré ort? what has befallen you? 'Sin é, éab, *gc.*, now that is it, John passed by and his flattery overcame your sense. Círó-époréac, heart-teasing.

Page 22.—Atá ar gaeltaíó 1 noíaró an rcaothaíe mío-áímaraió éú, who is madly in love with that unfortunate boasting fellow, *Anglo-Irish*, who is "mad after that fellow," etc. Steamain-fátaé, of slippery heels. fúnaéaraíó, a mean fellow; roémaé, scornful; beaíuíó, fond of dainties; amur, a wild, ungovernable fellow; ag pléiré leat, dealing with you. Ag cur éiclipr ar do fúilé (who is) blindfolding your eyes; marlaíteac, insulting, mío-romcháir (*gs.*

as *adj.*), ill-mannered; it sometimes has a much stronger meaning: *oll-maiteapaic*, prosperous. *as tabairt taoib leir*, depending solely on him, as if there were none but he in the whole world: for *as tabairt taoib*, *i uoim-taoib* is also used, trusting to, having but; *taob*=confidence, trust. *ioim muir ir shian*, in all the universe, *lit.* between sea and sun. *San peolaó rliže ionnat*, without your being able even to direct one on his journey. *ná cpiáo*, do not tease.

Page 23.—*i gceart*, thoroughly. *An éirt vo méióteac eapóib*, to settle the matter between you. *níor éár ouit*, you could, I am sure! (ironically, meaning you could not; this use of *éár* is not universal in *M.* *ir amláio, 7c.*, you will only entangle us all the more. *Acpiann*, dispute, entanglement, contest. *Vo buaileao le uaille mé*, I was struck blind. *ir asam-ra atá a fíor pain go cpiunn*, it is I know that well. *Tomáin leat*, go on with your undertaking. *bailiž-pi leat*, get thee gone; *bailiž*, *imper. 2nd per. of bailižim*, *lit.* I collect, I gather (myself away). *ir beas óá meap-bail oim*, I have little doubt on the point. *An-fárta*, very pleased.

Page 24.—*pás-re púm-ra é*, do you leave the matter in my hands. *as tpoio le éile*, understand *ir iao* before *as tpoio*. *ní aipižim žirižiao*, not to speak of a hare (perhaps the word should be *ní áipižim*, I do not mention). *maib tpiáoite*, (we are) dead tired; *tpiáoite*, exhausted, spent out. *Seo lib anoip*, begin at it now, set about it. *Sanneact*, scarcity, *i.e.*, make a generous request. *An óá píuib a taoi?* are you serious? *Óá žcuipinn pomam é*, if I were to resolve to do it, if I were to put it before me. *ní haon uaii amáin vo éápla, 7c.*, it is not once alone a prodigy like that took place here; *pažar*, kind or sort.

Page 25.—*i bpeizil an uirce peo*, guarding this water. *Am ball*, by and bye; *atcuingim*, I make request; *go mberó ré paptas asam*; *ré* here refers to *ppapián*, in next line; *puaizte, ceaptuizte*, sewn and adjusted. *žo puióeac*, greedily. *Óá bualaó le balbaet*, striking him dumb. *ponnaetuióe=púnaetuióe*. *žpéitpe*, gifts, toys; *beró na žpéitpe peo éužat*, you will get these gifts, of course! (ironically).

Page 26.—*Ór ápo*, aloud. *ní féapao píle níor mo o'puineao ionnta*, a poet could not work more into them (*i.e.*, into the words); *puineao*=to knead, hence, to work up matter as into a poem. *Sciobaó*, snatching. *iapiact*, an attempt; it is your turn now to try; *puipeap*, pleasure; *puar le m' žualainn*, at my side, *lit.* close up to my shoulder.

Page 27.—*Clab*, a month. *pásfao pcpiopta na enáma asat*, I will peel the flesh off your bones; more *lit.* I will leave your bones robbed or peeled. *Scaim*, a wry mouth; *péac an pcam pin, 7c.*, see

the face he makes. Ό'ρονν, in order to, for the sake of. Όμιοταιμεαδτ, stammering; ι όπειν το όορτυιζτε, or, if not, I will hurt you, more *lit.*, under the penalty of your being hurt. Ραιρπιν άη, a miserable wretch; άη, *gs.* of άη, slaughter, used as *adj.*; ενιοπαίη, a mean fellow; μισοίν ρύιζ, a sooty little creature. Ας ζαβαίτ τά έείτε όόίτ, while they are beating one another. Σπαοατάς, a heavy, inert person. Ραιρπίν ηα έροίς, a gallows wretch; ευιό-εανας, darling; properly μαοιμεας.

Page 28.—Όμιζεανν ειβλίη άη έςαςάν, Eileen begins to scold John. Α αβλαίς έρνάηηα, thou ugly carcass; ρυαρ άη το λάηη-η, stay your hand, do not strike. ίοε, fate, *hence*, state, condition, *esp.* bad state or condition; τεαννάη, a darling; ζο οτιηιμεόας αν ήυίτ, that I may wipe away the blood. Αο το όαν ουιτ άςυρ, *ηc.*, what came over you that you, *etc.*; κοηηαητας, a rawbones. Ουτ έυη έλαμπαη, to quarrel. Α λαός μο έροίός, child of my heart. Λαός=α calf. ι ηιοέταις αν όάη, in the throes of death. Ας τεατάς άη, fanning him. τεατάς τειτεοιζε άη, *ηc.*, may he and his speech become famished with cold like a flounder (a kind of fish); τάη τεατάς λει αν όρυας, I am famished with cold, is a common phrase in *M.* Αο έυιζε? why? Ζαν ηηλαόηηα, speechless.

Page 29.—νά βας ό βεαν άιζε άη όη, and that he would not set store on gold. Ρόζηαη α έλυαρ should read Ρόζηαη α έεαηηαη, the use of his tongue. Σηαοίηε ηηόηη, sad vagrant; ζαν ηηεας νά ηηεο άιζε, while he is without home or means of livelihood (understand βεατάς after ηηεο); οηοηη ηη κοηαητα άη, his back stooped and a stigma upon him; οηοηη is a bending of the back, a stoop.

Page 30.—Σπρέ-έηυις, dowry; άς ιαηηαίς οέαηηα, begging; ηη ηεάηη ραηη ηείηιό, *ηc.*, even that is better than to put up with a churl without grace or understanding; ηυο ζαν άηεαη, something not worth mentioning; λάη-έηος, a great hill.

Page 31.—νό ηη ουιτ ηη μεαηα, or, if you do, you will suffer for it, more *lit.*, or it will be worse for you; ηί βεας όό μο μάταη έυιζε, it is enough for him that my mother scolds him. Ας αραός αρήυαίη ηιοη, calling me abusive names; ό'ον ηάς ζο Ούίτ ηα ηαδανη, these are general names, and do not refer to any particular places. Ας οιαη-ήηεαςός, beating violently. Ράηη ηα ζιολαίζε, the field of the broom: there is a field in Sliabh Luachra actually so named.

Page 32.—ηί ηαίς το ηιαη νά το έυαηηης ανη, there was no track or trace of you there; άη ροαη, in a trot; αν ζαηαίος οέαης, the red (potato) garden, an actual name of a field in Sliabh Luachra; ηυηα ηέτις ουιτ ηη, indeed it was high time for you (to give it), more *lit.*, if it was not time for you (with a phrase

7
JUL
1978

understood, like *I don't know what to say*). *Ὁ'ράς* ré míle púnt le hú'ράς ἄςα, he left me a thousand pounds in his will, *cf.*, *ράςα*m le hú'ράς ἄςα I declare solemnly (I bequeath by will).

Page 33.—*ἀνάσας* means niggardly here, it generally means awkward; *ἄνεσιν*μα, strange. *νί ἑάνφεα*ς ἑύ, I will not run you down. *ἑομαινί*ς ρίβ ἁ ἑίτε, may each of you live as long as the other.

Page 34.—*ὁ'φέροι*μ . . . *σο* ηγεοῖαὁ ré liom, perhaps he would take up with me. *ταδρῶν* ιαημάςτ αῖ *ταδρῶν*, endeavours to speak.

Page 35.—*ἡ* μαίτ αν ἄιτ *σο* μαδρ, you have just hit it off, well said. *κάρα*μ, regret, fretting. *ἡ* μαίτ ριν υαίτ, you have acted well in this. *βυῖοε*ἄςα, thanks. *ἡ* μίρε ἁ ἑλαοῖρῶ léi, I will indeed be content to abide with her.

Page 36.—*ἡ* *κνεαρτα* *τρυαιγμέ*ιλεἄς ιαὁ ἁἑτ *βείτ* *κνεαρτα* leo, they are gentle and merciful, provided one is gentle towards them; *τνύτ*, envy.

CORRIGENDA.

Page 8, line 7—For *ó* read *αῖ*.

Page 9, line 2—For *αν* *ἑφύι*ι *ι* *ἑφ*αὁ *αν*ηρῶ, better read, *αν* *φ*αὁ *αν*ηρῶ *ὑ*ιτ, to which the reply would be, *Οἰόν, ó, ἡ*ιρε, *ἡ* *φ*αὁ *α*.

Page 10, line 6—For *να* read *νά*.

Page 18, line 20—For *αὁ* ἁ *ῶεαρ*φαινν read *αὁ* ἁ *ῶεαρ*φαινν.

Page 20, line 10—For *ἑμ*όν-*ου*ḃ read *ἑμ*όν *ου*ḃ.

Page 24, line 10—For *ó* 'm read *ó* m'.

Page 24, line 10—For *νυ*αἰα read *το*μάς.

Page 29, line 16—For *αἰ*αφ read *ἑ*αηζαν.

Page 34, line 15—For *ὁ'φέροι*μ read *ὁ'φέροι*μ.

10.2

**PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET**

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

